

oeden moed den
en meenen niet
e hartelijke sym-
van die steeds
an vrienden en
den arbeid der
bank, broeders en
stegeen gij in den
st, om den bloei
of geworden is,
er u zijn zegen
— daarvan ben ik
land braak ligt,
er op het harte
rslapt in uwen
n ons vaderland
oben, en er zijn
hebben over ge-
dat zij nog zoo
r de Heere werkt
Hem is, is de
oen splijten. 1887

zien geven, als
verschillig tegen-
geen kind van
ich uitspreke en
at er dus geen
rijk en arm, ge-
t aanzien of ge-
eeling — ieder
ok wil dat God
in in kerk en in
schenschap, want
Hem zijn alle
sied in der eeu-

a, doch die nog
ing onderdrukt
Brummen. Hij
g aan bijdragen
at van Ds. Van
in ziel heeft ver-
pathie en aan-
Heere Jezus
en die in deze
hoogerleer Dr.
ronden worden.
en plaatsen zijn.
engesloten leger
daten — al zijn
— richten door-

W. HOVY.

H. Groeneveld
der f 5; van
de D. f 5; van
H. f 2.50, allen
2.50; van D. P.
te Werkendam;
Kerkvoogdij der
van G. v. H. te
van D. M. f 1;
f 1; van M. f 1;
v. H. f 1; van
R. f 1, allen te
V. f 1; van J.
Mej. A. J. d. D.
Wed. N. d. R.
L. G. f 1; van
J. B. f 1;
van J. W. H. te
den heer Jb. van
door den heer
of Loc. Comité
uit Rozenburg
f 61.50; door
n J. R. f 2, te
samen f 2; door
Capelle a/d. IJ.
den te Vuirsche
an den Heuvel
J. Hulsebos, te
50; aan collec-
Maassluis, dd. 8
1, samen f 161;
ium en f 50.50
heer W. Kuhlér
f 35.81; door Ds.
f 76.30; door
n f 7.80; door
nelen f 63.03
te Kootwijk
de Bijbelleer-
vor Ds. Vonk,
fortman f 54.50;
tis, de collecte
99 van iemand
n f 50, samen
or Ds. W. Ring-
den te Benschop
te Maassluis,
f 20, en van
samen f 20.31;
n. van mej. S.
o, samen f 11;
Middelburg, van
f 2, samen f 13;
uw, te 's-Hage,
e Vrienden der
van 25 Dec. jl.
lijk, te Utrecht,
a verschillende
Psalm 3—34,
50, van iemand
C. te Achter-
steden van den
n f 0; door Ds.
J. P. H. f 3;
iam (Overijssel)
ers van de Zon-
chem f 5; ge-
erk (doleerende)
5, samen f 7.50;
or den heer J.
V. f 15; van N.

Maassluis gevon-

ing ingekomen:
is gevonden bij
v. Schelven
van N. N. te
enige vrienden
igavond geze-
Schat te St.
der Waarheid
te Rijsoord,
J. C. v. E.
verg. 'Obadja'
Ph. J. Hoede-
eeg f 35.75 uit
it Bodegraven

ningmeester.

OMDRUKKERIJ,
STERDAM,

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1884 (Staatsblad no. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alies wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertentiën aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Warmoesstraat 106, Amsterdam.
Insendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 9 Januari 1887. No. 472.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau, Warmoesstraat 106, te Amsterdam.
Advertentiën: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van leidegaven en Verlagen van Verenigingen 10 Ct. per regel.

Dan des menschen verlossing.

VIJFDE ZONDAGSDEELING.

II.

Waar wat baat het een mens, zoo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel? Of, wat zal een mens geven tot lossing van zijne ziel? Matth. 16: 26.

Er moet alzoo aan Gods gerechtigheid betaald worden. Betaald door den schuldegezel, of betaald door een ander.

Maakt dit nu soms op den indruk van een te uitwendige opvatting? Van die zondige opvatting, die er eertijds toe bracht, dat men opzettelijk iemand een oor alsneede of op andere wijs vernietigde, en dan naar het gerecht liep, om zeven ducaten te betalen, en nu vrij, alsof er niets geschied ware, uitging? En wilt ge nu daarom van dat betaalen in het stuk der zaligheid niets weten, omdat het op u den indruk maakt als werd deze zondige veruitwendiging van het zedelijk leven nu ook op het heilige toegepast en in de vierschaar van God Almachtig ingedragen? O, Laat ons u dan deze bezorgheid aanstonds stillen mogen door de verzekering, dat er van een betalen in geld hier gansch geen sprake is. Neen, hier is sprake van een betalen, niet in goud en zilver, maar met het dierbaar bloed, het hartebloed, van het onbevleekelijk en onstraffelijk Lam.

Onder de Fransen loopt een spreekwoord, dat zegt: *Il faut payer de sa personne*, wat beduidt: Geld geven helpt niet, gij moet betalen met uw eigen persoon. En dat nu juist is het, wat in de vierschaar des Heeren plaats grijpt. Er moet betaald; maar betaald 't zij door u, 't zij door een ander met zijn eigen persoon.

En zegt ge nu voorts: „Zoo ge dit bedoelt, welnu, laat dan dat hinderlijke woord van 'betalen' varen, en al het stuitende vervalt!“, dan zij ons de wedervraag veroorloofd, of ge dan nooit in wat Jezus van het penningske der weduwe zei, gelet hebt op dat zinrijk zeggen: „Die penning was al wat zij had, al haar leeftocht.“ Want wat bedoelt de Heiland hiermee anders dan dat haar geld haar leven was, en dat ze met het geld in de offerkist te werpen, er eigenlijk haar leven in wierp, en haar existentie in het zichtbare alsneede. En zoo is het. Geld is een ruilmiddel. Niets meer en niets anders. Te Parijs in 1870 leden de millionairs broodsgebrek, al lagen ook de kelders van de bank opgehoopt met hun schatten. Slechts als middel om uw begerste te erlangen heeft geld waardij. En omdat nu onder beschaafde volken voor „geld“ alles te verwerven is, zit in dat geld uw brood, uw genot, uw verkwikking. In dat geld zit uw leeftocht.

Er steekt dus niets onedels in, er kleeft niets minder reïns aan, zoo de Heilige Schrift aan dezen geldhandel het denkbeeld van betalen ontleeft, en dit begrip van betalen nu ook overbrengt op hetgeen de mensch aan zijn God schuldig is. Betalen is een begrip, dat een kind zelfs vat; een woord dat ieder verstaat, waar men in alle standen en rangen aan gewend is. Een woord alzoo dat geen misverstand toelaat en de zaak als zaak volkomen duidelijk maakt.

Immers in betalen ligt tweemaal in, voor eerst het strikte, en ten tweede het stipte, en op beide komt het meer nog dan onder

mensen, bij den Heere onzen God aan. Betalen is nu eenmaal afdoen, de zaak afsnijden, en aan de schuld die bestond een einde maken. Zoo is u betaald heb, is het opeens en voor altoos uit met den last die op mij lag. Het gaat dus strikt en streng. Het is niet zoo half en half, maar heel doen. Het is doen of niet doen. Kloek en manlijk. Als er betaald wordt, valt voorts alle redeneeren en dreinen weg. Betalen brengt een zaak tot haar uitsluitel; doet een bestaanden band geheel losgaan; en maakt aan een verhouding, die den een in de macht van den ander leverde, op staanden voet een einde. Wie mij moet betalen is mijn gevangene, wie betaald heeft gaat vrij als het vogelke uit.

Maar ook er zit het stipte in. Betalen is afdoen tot den laatsten penning. Want zoo lang de laatste penning er nog niet is, blijft de strik nog om u. Eerst met den laatsten penning gaat de koorde los, ontbindt de knoop zich, en is de strik gesprongen. Er is bij betalen niets zwevends, niet dat onzekere, niet dat zus en toch weer zoo, niet dat zeekeke der eindeloze golvingen, maar een vast, stellig, afgeperkt en zuiver bepaald iets. Er is de stiptheid voortgaande tot in het uiterste.

En deze twee nu, dit strikte en dit stipte zijn juist zoo uitnemend geschikt, om onze schuld aan de goddelijke gerechtigheid klaar en duidelijk voor onzen geest te stellen. Om af te snijden, eens voorgoed, alle onheilgekeuvel, alsof de Heere onze God de zaak wel zoo zondig kon laten zitten, zonder ze door te zetten. En om af te snijden eveneens en onverbidlijk, alle ontzenuwend en siekeltel gepens, alsof God de Heere toch wel iets, en wel veel en straks alles kon laten afdingen. Strikt en stipt gaat het zoo ergens, dan juist in de vierschaar des Heeren toe, en daarom is „betalen“ schier het eenige woord in alle menscheijke talen dat zuiver en nauwkeurig en helder het onafwijsbare en onkreukbare van de goddelijke gerechtigheid uitdrukt.

Wat de Heere in de gelijkenis sprak: „Er niet uit, tot dat ge den laatsten penning zult betaald hebben“, geeft dit zoo kernachtig weder. En vandaar dat de Heilige Schrift dit „betalen“ zoo gedurig overbrengt, op wat niets met geld gemeen heeft. „Gij zult elkander de schuldige goedwilligheid betalen!“, „Betaalt den Heere uwe geloften.“ „Dan zullen wij betalen de varren onzer lippen.“ Ja dat er zelfs, omgekeerd van den Heere selven gezegd wordt: „Want de Heere, de God der vergelding, zal hun zekerlijk betalen“ (Jeremia 31: 36).

Kan nu dit betalen door u selven geschieden? Deze vraag reeds in Vraag 12 ter sprake gekomen, wordt hier nogmaals opgenomen, maar nu met een ander doel. Immers in Vraag 12 wierd het mysterie ontloot, dat er ja genade is, maar een genade niet door eenvoudige kwijtschelding, neen maar door dien een ander betaalt in plaats van dengene, die betalen moest maar niet kan.

Deze borgstelling of rantsoenbetaling of plaatsverwissing, of hoe ge dit mysterie van zedelijke plaatsverwissing ook noemen wilt, is de grondslag van heel het heilgeheim.

Ware het, gelijk hedendaagsche wijsgeeren willen, en kon er op zedelijk terrein geen plaatsverwissing bestaan, dan ware er geen Messias en geen Middelaar en geen Redder onzer ziele denkbaar.

Om dat groote mysterie der plaatsbe-
kleeding wentelt zich nadien we eenmaal zondaren wierden dus als om een spil al onze zaligheid. Op te lossen

is dit mysterie niet. Zoonin op te lossen als eenige oorsprong in het oorspronkelijk bestek der schrijving zich voor ons menscheijke begrip verklaren laat. Hoogstens kunt ge aantoonen, dat wie dit mysterie loochent, luitten machte is, om ook allerlei andere en er mee saamhangende verschijnselen op zedelijk gebied te verklaren; en voorts duidelijk maken, dat de vrucht van dit mysterie wel verre van aan den zedelijken eisch te kort te doen, veel eer tot de hoogste ontwikkeling des zedelijken levens leidt.

Maar het mysterie zelf, waarop bij Vraag 14 moet teruggekomen, is en blijft een verborgenheid, evengoed en in gelijken zin, als het u eeuwiglijk verborgen blijft wat leven, wat liefde, wat licht zij. Gij kunt die drie genieten, maar ze nooit in hun wezen verklaren. En zoo nu ook is het met die verborgenheid der plaatsverwissing, die den een voor den ander doet betalen. Ze is er, ze kan gesmaakt, er kan uit geleefd, maar voor ontleding is ze onvatbaar.

Dit neemt echter niet weg, en hieraan moet streng de hand gehouden, dat evenals het leven en het licht, zoo ook de plaatsverwissing op zedelijk terrein niet naar de grillen van eigendunkelijkheid en wilkeur mag te grabbel geworpen, maar steeds gebonden is en blijft aan die bepalingen en verordeningen, die God, die haar mogelijkheid schiep, voor haar heeft vastgesteld.

Zedelijke plaatsverwissing hangt niet aan de lucht en is geen uitdenksel van menschen, maar is eene door God den Heere in uw zedelijk leven zelf ingeschapen mogelijkheid, maar juist daarom ligt ze dan ook vast en gebonden aan al die levensdraden waaraan God de Heere haar als met zoovele vezelen vastlegde.

En van deze bepalingen nu behandelt Vraag 15 de eerste verordening. Zoo ge wilt de eerste vaste wet, waaraan ze gebonden is. Gelijk er natuurwetten zijn, zoo zijn er ook genadedetwetten. En eene van deze genadedetwetten vindt ge nu hier.

Ge kunt ze kortweg aldus omschrijven: Het mag en kan tot deze plaatsverwissing nimmer komen, tenzij eerst de volstrekte onmogelijkheid voor den schuldenaar zij uitgemakt, om zelf te betalen.

In de burgerlijke vierschaar geldt deze bepaling niet. Stel ik ben u duizend gulden, die gij onder borgstelling mij leent, schuldig; en de dag van betaling komt; maar ik betaal niet. Welnu, dan spreekt gij eenvoudig de borgen aan, en niemand vergt, dat ge vooraf mijn faillietverklaring voor den rechter door zult zetten. Of ik dus de ongerechtigheid bega, om mijn borgen te laten opkomen, terwijl ik eigenlijk zelf nog wel kan betalen, is iets wat bij den burgerlijken rechter niet in aanmerking komt. Er moge later verhaal zijn. Dat is een andere zaak. Maar de borgbetaling, de plaatsverwissing wacht daar niet op. Die gaat door.

En evenzo ging het eertijds met gijzelaars. Was de dag verstrekt, waarop de gijzelaars uit zouden gewisseld worden, en verschenen de opperoepenen niet, dan wierden de gijzelaars eenvoudig ter dood gebracht; ook zonder dat bleek dat de ge-
roepenen niet konden komen.

Hierin nu echter steekt een schrikkelijke ongerechtigheid, die in Gods heilige vierschaar niet wordt geduld. Plaatsverwissing op zedelijk terrein mag nooit toevallig zijn of afhangen van bijkomstige omstandigheden. Ze moet zeker, ze moet gewis en door stellige noodzakelijkheid geboden zijn. Vandaar dat onze vaders er ook steeds

zoo ernstig op drongen, dat men toch geen kruis van Golgotha zou oprichten, op een bloote kans van mogelijkheid, dat misschien die plaatsverwissing wel zou aangenomen worden. De Verlosser moet van zijn verlossenen zeker zijn. Voor bepaalde personen die hij kende, moest zijn rantsoen gekocht worden. Alle onzekerheid en vaagheid en toelating van voorwaardelijke mogelijkheden moest afgesneden. Zedelijke borgstelling kan, naar Gods heilige ordinaantiën, nooit anders, dan in de plaatsstreding voor een bepaald aantwijnbaar persoon zijn, die schuldig staat en moet betalen, maar van wien de onmogelijkheid dat hij nu of ooit betale, wiskunstig zeker bleek.

En dit nu duidt de Catechismus daardoor aan, dat hij niet vraagt: „Kon de zondaar zelf betalen?“ maar dat hij het persoonlijk maakt. Gij en ik. Wij, zooals we hier voor elkander staan, en saam belijden Gods kinderen te zijn, konden wij zelve betalen?

En nu luidt het antwoord kort en bondig, snijdend en onontwikkbaar: „In geenlei wijze.“

Dit sluit dus elke mogelijkheid van zelf betalen uit. Nu niet. Morgen niet. In der eeuwigheid niet. Nooit.

Niet door streven naar gerechtigheid. Niet door boete en berouw. Niet door zoen en goede werken. Niet door zelfkastijding en zelfplaging. Niet door aldoor goed en waar te zijn. Niet door u levend te laten verbranden. Niet door eeuwiglijk hellestraf te lijden. In geenlei wijze.

En om dit stellige en volstrekte nu voor ieders consciëntie tot eene afgesneden zaak te maken, voegt de opsteller er zoo meedoogenloos hard, maar juist daarom zoo juist en zoo gezond aan toe: „Want wij maken ook dagelijks de schuld nog meerder.“

En is dat zoo, dan is het natuurlijk uit, en hoeft er niet verder in de mogelijkheid van eigen betaling ingedrongen. Gaat er niet al, maar komt er bij; mindert de schuld niet, maar klimt ze gestadig; natuurlijk dan is het buiten hope, en is het met alle zelf afdoen uit.

En dit nu juist is aller Christenen diep-droeve zielservaring, waarmee ze dit door den Catechismus aan de Schrift ontleende antwoord, telkens bevestigd zien.

Lieden in de wereld weten daar niet van. Aangekleede vromen bekennen zich daar niet om. De heirschare der werkeeligen zal u dit nooit toestemmen. Maar die personen, die kennis aan zich zelf kregen, en nu bij het licht van Gods aanschijn wandelen, die zien, helaas, bij dat klare licht elken dag duidelijker, dat het wel waarlijk zoo is.

Bedenk toch wel, meer dan hetgeen waar toe een onzondig mensch in staat zou zijn, kon zelfs die onzondige mensch niet doen. Stel dus eens, er ware een Nathanael (niet de geschiedkundige, maar een denkbeeldige), die, ja, tot aan zijn twaalfde jaar wel eens gezondigd had, maar na dien tijd geheel onzondig bestond. Natuurlijk dan zou (ware dit mogelijk) deze denkbeeldige Nathanael van zijn twaalfde jaar al God liefhebben met heel zijn hart, heel zijn verstand en al zijn krachten en zijn naaste als zijn leven, en heel zijn aanzien en persoon zou ganschelijk God gewijd zijn.

Maar indien dit nu zoo ware, kon hij daarmee dan nog ooit iets of ook maar het allergeingste oververdienen? Kwam dit alles dan niet toch ook zoo geheel en al zijn God toe? Mag hij ooit één zaadje onontwikkeld laten, waarvan God de levende

kiem in hem ingeplant heeft? Is al wat in zijn zedelijken akker geborgen ligt, dan niet het heilig zaadkoren zijns Heeren? En kan ooit één eenige Nathanael, al ware hij tienwerf onzondig, één eenig zedelijk kiempje scheppen, waaruit iets heiligs zou voortkomen, dat niet voortkwam uit de gave zijns Gods?

Al beging een mensch dan ook slechts éénmaal één enkele zonde, en al ware het denkbaar (des neen), dat daarna gansch zijn bestaan en aanzien onzondig en volkomen heilig ware, dan nog zou die éne zonde, dit éne tekort nooit en in der eeuwigheid niet in te halen zijn.

Nooit kunt ge voor uw God iets doen, of ge moest het toch doen. Wat Hij niet gebiedt wil Hij ook niet. Uw God eens verrassen met een extra plichtsvervulling of iets buiten en boven uw plicht, is een gansch ondenkbare gedachte. En van overdoen wat eens zondig verdaan wierd, komt dus nooit iets.

Maar, en dit nu beslist alles, zelfs die gunstiger onderstelling gaat nimmer door en kan niet doorgaan. Zulk een onzondige Nathanael bestond nooit en zal er nooit bestaan.

Want wel verre van, na boete en berouw, nu van stap tot stap op al onzen levensweg met een volkomen hart en ganschelijk rein voor onzen God te wandelen, is er zelfs bij den allerheiligste van Gods kinderen, nooit een enkele stap, die niet, hoe ongemerkt ook, toch het stof weer op zijn voet stuift, en hem toch weer bezoedelt.

Zelfs een kind van God heeft nooit een enig goed werk. En als er goede werken bij Gods kind komen, dan is dat niet hij die er zijn God mee afbetaalt, maar zijn God die er hem in nieuwe schuld van dankbaarheid mee zet.

O, Onze belijdenis heeft het zoo wonder-schoon uitgesproken. „Wij zijn in God gehouden voor onze goede werken, en niet Hij in ons.“ Wat zeggen wil: Als we dan al enig goed werk doen, dan krijgt God dat niet van ons, maar kregen wij wij dat van God, zoodat de prijs er voor niet door God aan ons verschuldigd is, maar veel eer door ons aan den Heere.

KUYPER.

„Uwen kinderen te kennen geven.“

Wanneer uwe kinderen morgen hunnen vaderen vragen zullen, zeggende: „Wat zijn dees personen? Zoo nu, gij het uwen kinderen te kennen geeft.“
Jozua 4: 21.

De Kerk komt uit de Doopvont. De Kerk is als een stroom die altoos voortvliet. Geen dag en geen nacht gaat voorbij of de Kerk wordt door sterven armer. Maar ook geen morgen gaat de zon op aan den trans, of de Kerk is weer rijker geworden door doorgestane moederwezen.

Ge kunt dus nooit van eenige groep personen zeggen: „Dit is de Kerk.“ Want het vliet en vloeit, het loopt en gaat altoos door. En daarom zou de Kerk niets zijn zoo ze enkel geloovigen had, en heeft ze slechts daardoor bestond, dat de „geloovigen“, in hun kring, evenals een bloem of boomvrucht „hun zaad“ in zich dragen.

En daarom gaat de heilige Doop met de Kerk op al haar paden mee. Telkens spruiten er nieuwe loten uit den stam der Kerk uit, en gestadig ziet ge over die nieuwgeborenen de wolkkolom zich uitbreiden, en uit die wolke des

gedaan zou zijn. Integendeel heb ik hem wel eens met groote verfoeling en verontwaardiging die tegen zien gaan met het oogmerk, om de vonken die de gevoelen in zeker persoon overgeleveren, uit te blusschen.“

Genoeg beschuldigingen, die de Classis voorzichtig, ja meer dan voorzichtig moeten maken. Zij schorst de approbatie tot over 14 dagen op en benoemt de predikanten Nic. Schover en Joh. Thilenius in eene commissie, aan wie opgedragen wordt „nader inquest te doen, de Classis te informeren en punten van beschuldiging te stellen.“

De keuze der deputatie is goed. Ds. Thilenius is een man, vergrijd in den dienst des Heeren. Bijna vijf en twintig jaren is hij te Middelburg bedienaar des Woords geweest; van menige moeilijke commissie heeft hij zich met zorg gekwet. De benoeming van zijn ambtgenoot Nicolaas Schover, professor van de Illustre School van Middelburg, mag Stroobant evenzeer een waarborg zijn, dat de beschuldiging tegen hem ingebracht, nauwekeurig en met kennis van zaken zal onderzocht waren. Hoeveel waarde de Classis aan zijne adviezen hecht, blijkt uit deze twee feiten, dat hij in 1894 naar Leiden beroepen, maar niet aan Leiden afgestaan werd, omdat de Classis hem niet missen kon, en uit de opdracht, hem en Hulsius gegeven, om een geschrift tegen het Antinomianisme op te stellen.

DE GAAY FORTMAN.

Iets over het Antinomianisme in de 17e eeuw.

XIV.

IN DE CLASSICALE VERGADERING.

In het begin van ons verhaal brachten wij onze lezers en lezeressen in de consistoriekamer der choorkerk van Middelburg, nu moeten wij ze weer daarheen leiden. Het is den 6den October 1689. De kerken der Classis zijn bijeen, maar niet in zoo grooten getale als op een zomervergadering. Van de Overwaters kerken (zooda de kerken van Staats-Vlaanderen toen genoemd werden) is er niet een vertegenwoordigd. Dit gebeurt vaak in den winter, tengevolge van het moeilijke, ja het gevaarlijke der overvaart. Iedereen weet het. Daarom worden gewichtige zaken, vooral die, waarbij de belangen der kerken van Vlaanderen betrokken zijn, niet behandeld, tenzij deze gewaarschuwd zijn en in staat om te komen. Hiertoe behoort op dit oogenblik nog niet de missive van de Edele Heeren van het vrije,

welke de praeses daar voorleest en handelt over „zeker appointment van de Ed. Mog. Heeren Raden van Staten“, waarbij zij hunne resolutie bekend maken: „dat alvorens eenig predikant of proponent onder Generaliteit beroepen zou mogen worden, bevestigd of gehabilleerd, aan H. E. M. daarvan kennisse gegeven moet worden met bijvoeging van getuigenis van hun leven en leer.“ Wel wordt dit besluit der Overheid door de broeders eene krenking van het recht der Classis geacht. Maar voorloepig kan men luertegen niets doen dan eene commissie benoemen, die den Raad van State tot andere gedachten moest trachten te brengen.

Hiermee is deze zaak afgelopen. Daar wordt aan de deur geklopt. Afgevaardigden van de kerk van Gapinge verzoeken binnengelaten te worden en een beroep naar hunne gemeente, in de vreeze des Heeren uitgebracht, in te brengen. Daar het bekend is, dat de tegenwoordige leeraar van Gapinge, Ds. Jonas Hollebeek, binnenkort naar Overschie vertrekt, wordt de commissie toegelaten. Ds. Hollebeek is haar toek en deelt mede, dat de beroeping gevallen is op Ds. Philippus Stroobant, dienaar des H. Evangeliums op den Hoek.

„Heeft iemand iets tegen de approbatie van dit beroep?“ vraagt de voorzitter, Ds. Aegidius van Richegens, nadat hij onderzocht heeft of de beroeping zelve naar kerkenorde geschied is. Ds. Joh. Philemons vraagt het woord en deelt mede, dat hij geruchten omtrent Ds. Stroobant heeft gehoord, die hem van ketterij, van Hattemisme zelfs,

beschuldigden. Ds. Van Deinsse herinnert hierop: „Ik heb indertijd een gerpek gehoord tusschen Ds. Stroobant, Ds. Biscop en Juffrouw Romen, waarin de eerste zulke dingen zeide, die ik niet raadzaam oordeel in deze vergadering over te zeggen. Te minder omdat ik later op mijne informatie vernomen heb, dat hij in zijn predicationen, geboden, catechisatie en omgang niet Hattemistisch is.“ „Ik voor mij“, sprak nu Ds. Hoornbeek, „verzekert u, broeders, dat onze ambtgenoot Stroobant zoo zuiver is als een onzer.“

Deze woorden roepen op veler lippen een glimlach te voorschijn. Daaraan voegt Ds. Biscop een bekentenis toe: „Nu, Ds. Stroobant is niet zoo zuiver als Ds. Hoornbeek wel meent. Van Hattemisme of Antinomianisme is hij niet geheel vrij te pleiten.“ „Als men ten minste op suspiciën mag afgaan“, sprak Ds. Van Leeuwen van Sluis, „dan moet ik erkennen, dat mij bericht is, dat Ds. Stroobant Verschoors gevoelens goed noemt. Ik wil dat echter niet gelooven, omdat men tegenwoordig iemand al licht iets nageeft.“

„Broeders, broeders“, zoo klinkt nu opeens het vermaanwoord van Ds. Vermaat, „wij gaan den verkeerden weg op. Wij mogen niemand onoverhoord oordeelen. Suspectiën hebben we hier in menigte, maar een suspicie is geen grond om iemand te veroordeelen. Ik heb nog al eens omgang met Ds. Stroobant maar ik verklaar, dat ik van hem niets gehoord heb, dat ook maar den minsten schijn op hem zou laden, dat hij van Hattens gevoelens toe-